

Parlamentaarsed uudised

Piret Viljamaa (RiTo 9), Eesti Rahvusraamatukogu parlamendiinfo keskuse infospetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2007. aasta aprillist novembrini.

Uudistest valiku tegemisel on kasutatud elektroonilisi infoallikaid: uudisteagentuuride ja meediaväljaannete andmebaase, täistekstandmebaasi EBSCO ning parlamentide kodulehtedel leiduvaid materjale.

Albaania

Juulis valis Albaania parlament presidendiks 50-aastase Bamir Topi, kes on valitseva Demokraatliku Partei aseesimees. Valimiste neljandas voorus hääletas Topi poolt 85 parlamendiliiget 140-st, ta sai vaid ühe hääle rohkem, kui oli võiduks vaja. Hääletamisest võttis osa 90 parlamendiliiget.

Parteide lahkkelide tõttu lükkas eelmine president Alfred Moisiu järeltulija valimisi korduvalt edasi. President õnnestus valida, sest mõned opositsiooni kuuluvad parlamendiliikmed lõpetasid valimiste boikoteerimise. Esimeses voorus osales 80, teises 82 ja kolmandas 85 parlamendiliiget.

Albaania põhiseaduse kohaselt peab võitja saama 140-kohalise parlamendi kolmeviidendikulise toetuse ehk 84 poolthäält. Neljandas voorus kandideerisid Bamir Topi ja Neritan Ceka. Kui presidenti poleks viie vooruga suudetud valida, oleks parlament laiali saadetud ja korraldatud ennetähtaegsed üldvalimised. Riigipea ametiaeg kestab viis aastat.

AFP-BNS, 20.07.2007, "Albaania parlament valis presidendiks Bamir Topi";

Parliament of Albania, 20.07.2007, "Parliament elects the new President of the Republic."

- <http://www.parlament.al/eng/dokumenti.asp?id=1499&kujam=>

Armeenia

Mais peetud Armeenia parlamendivalimistest võttis osa ligikaudu 60% registreeritud valijatest. Valimistel kandideeris 22 parteid ja üks valimisliit. Armeenia Rahvussammas on 131 kohta, valimisseaduse kohaselt jagati parteide vahel proportsionaalse esindatuse meetodil 90 kohta ning ülejäänud 41 kohta majoritaarse ehk absoluutse häälteenamuse alusel.

Viieprotsendilise häältekünnise ületasid Armeenia senise peaministri Serž Sarkisjani Vabariiklik Partei (sai parlamendis 65 kohta), partei Õitsev Armeenia (25 kohta) ja Dašnaktsutjun (16 kohta). Künnise ületasid ka opositsiooniparteid Orinats Jerkir (9 kohta) ja Päränd (7 kohta). Sõltumatud kandidaadid said kaheksa kohta, partei Dašink ühe koha. Parlamenti pääses 12 naist.

Enne valimisi lubasid valitsevad koalitsiooniparteid vähendada vaesust, toetada majandusarengut, tõsta pensione ja tagada seaduste toimimine. Partei Päränd rõhutas vajadust integreeruda senisest enam Euroopa Liitu.

Vaatlejate hinnangul vastasid valimised üldiselt rahvusvahelistele standarditele, kuid lõppraportis väljendati muret häälte ülelugemisel täheldatud eksimuste pärast. 26. augustil toimusid 15. valimisjaoskonnas järelvalimised, selle alusel kinnitati esialgu valimispettuses kahtlustatud Khatšik Manukjani valimine parlamenti.

Reuters–AFP–BNS, 12.05.2007, “Armeenia üldvalimistes nähakse demokraatia proovikivi”;

Inter–Parliamentary Union. – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2013_E.htm

Aserbaidžaan

Mais võttis Aserbaidžaaani parlament vastu amnestiamääruse, armu anti ligi kaheksajale tuhandele süüdimõistetule. Algatus tuli parlamendiliikmelt Mehriban Alijevilt, president Ilham Alijevi abikaasalt. Alijeva sõnul tegi ta ettepaneku veendumusest, et kõiki ühiskonna valuprobleeme lahendades tuleb lähtuda humaansusest ja halastusest. Amnestia alusel pääsevad vabadusse süüdimõistetud, kellel on jäänud kanda vanglakaristust veel kuni pool aastat, ning isikud, kellele on mõistetud kergemad karistused, näiteks parandustööd, trahvid või tingimisi karistused.

Interfax–BNS, 8.05.2007, “Aserbaidžaanis tuleb suur amnestia”.

Austraalia

Austraalias tekitab tõsiseid vaidlusi põliselanike õiguste küsimus. Augustis võtsid nii Austraalia parlamendi Esindajatekoda kui ka Senat vastu põliselanike õigusi puudutava seaduse, mida kriitikud on nimetanud rassistlikuks. Senatis kiideti seaduseelnõu heaks 56 poolthäälega, vastu hääletas 6 liiget. Seaduse vastu olid Rohelised ja Demokraadid. Valitsuse seaduseelnõu toetas ka opositsiooniline Tööpartei. Valitsuse sõnul on seaduse eesmärk võidelda paremini põliselanike seas levinud laste seksuaalse ärakasutamisega. Seaduse kriitikute sõnul seostab valitsus kaht omavahel kokkusobimatut teemat: laste õigusi ja maa omandiõigusi. Veel heidetakse ette, et eelnõu valmis põliselanike arvamust küsimata. Seadus võimaldab senisest rohkem sekkuda Austraalia põliselanike ellu: piiratakse alkoholimüüki (alkoholi võib Põhjaterritooriumil edaspidi müüa ainult turistidele mõeldud kohtades), sotsiaalabi maksmist ja pornograafia levikut, kehtestatakse lastele kohustuslik tervisekontroll ning muudetakse põliselanike maadele sisenemise lubade süsteemi. Kontroll põliselanike maade rendilepingute üle läheb valitsuse pädevusse.

Septembris võttis ÜRO vastu põliselanike õiguste deklaratsiooni. Austraalia demokraadi Andrew Bartletti ettepanek kutsuda valitsust üles deklaratsiooni toetama ei leidnud Senati heakskiitu.

ABC News, 17.08.2007, "Indigenous intervention legislation passes Senate".

- <http://www.abc.net.au/news/stories/2007/08/17/2007929.htm>

The Taipei Times, 18.08.2007, "Canberra passes package against Aboriginal abuse". -

<http://www.taipetimes.com/News/world/archives/2007/08/18/2003374740>

Belgia

Juunis toimusid Belgias parlamendivalimised, neljaks aastaks valiti nii Senati kui ka Esindajatekoja liikmeid. Valimistest osavõtt on Belgias kohustuslik. Peaminister Guy Verhofstadt koalitsioon sai lüüa kaheksa aastat opositsioonis olnud kristlikelt demokraatidelt.

150-kohalises Esindajatekojas said Flaami Kristlikud Demokraadid 30, Reformiliikumine 23, Sotsialistlik Partei 20, Flaami Liberaalid ja Demokraadid 18, Flaami Huvi 17, Flaami Sotsialistlik Partei 14 ning Humanistlik Demokraatiakeskus 10 kohta. Rohelised said kokku 12 kohta, Dedeckeri nimekiri 5 kohta ja Rahvuslik Front ühe koha. 71-kohalises Senatis said enim kohti Flaami Kristlikud Demokraadid (14), Reformiliikumine (11) ning Flaami Liberaalid ja Demokraadid (9).

Flandria parteid nõuavad rohkem poliitilist võimu ja tahavad otsustada tööhõivepoliitika üle, mis praegu on föderaalvalitsuse pädevuses. Regioonile suuremaid õigusi nõudva Flaami Kristlike Demokraatide juhi Yves Leterme'i seisukohad on Flandrias populaarsed, kuid ta on põhjutanud meelepaha kommentaaridega, et Belgia on "ajaloo apsakas". Valloonias kardetakse, et föderaalvalitsuse võimu nõrgestamine paneb aluse riigi lagunemisele.

Pärast valimisi tekkis Belgias sügav poliitiline kriis. Flaami ja vallooni parteide lahkarvamuste tõttu polnud isegi oktoobri lõpuks valitsust moodustatud.

AFP-AP-BNS, 10.06.2007, "Belgia valimistel saatis edu kristlikke demokraate";

Inter-Parliamentary Union. - [http://www.ipu.org/parline-](http://www.ipu.org/parline-e/reports/2029_E.htm)

[e/reports/2029_E.htm](http://www.ipu.org/parline-e/reports/2029_E.htm),http://www.ipu.org/parline-e/reports/2030_E.htm;

Belgium Federal Portal. - <http://elections2007.belgium.be>

Bulgaaria

Mais võttis Bulgaaria parlament vastu kaitsejõudude seaduse muutmise seaduse, mis kinnitas Bulgaaria otsust lõpetada 2008. aasta jaanuarist kohustuslik sõjaväeteenistus. Juba varem oli muudetud armeereformi elluviimiseks põhiseadust. Teisel lugemisel heaks kiidetud muudatus tühistas varasema korra, mille kohaselt pidid kõik üle 18-aastased mehed teenima armees kuus kuni üheksa kuud. Bulgaaria läheb üle kutselisele armeele, selle suurus hakkab erinevalt praegusest 45 000-st olema umbkaudu 39 000 inimest.

Bulgaaria Kaitseministeerium on juba käivitanud kampaania kutseliste sõjaväelaste leidmiseks, pakkudes kandidaatidele sotsiaalseid, tervise- ja eluasemesoodustusi.

AFP-BNS, 31.05.2007, "Bulgaaria loobub kohustuslikust väeteenistusest";

Radio Bulgaria, 21.02.2007, "Turning the Bulgarian Armed Forces professional an essential component of military reform in Bulgaria". -

http://www.bnr.bg/RadioBulgaria/Emission_English/Theme_Politics/Material/army.htm

Pärast kommunismi kokkuvarisemist on Bulgaaria parlamenti valitud üle saja kunagise kardetud salapolitsei agendi. Bulgaaria kommunistliku mineviku uurimiseks moodustatud komisjon avaldas oma võrgulehel 139 endise salapolitsei Daržava Sigurnosti agendi nimed, kes on pärast 1989. aastat riigi parlamenti valitud. Bulgaaria parlament on 240-kohaline. Nimekirjas olid näiteks praegusesse koalitsiooni kuuluva etniliste türklaste partei juht Ahmed Dogan, endine sotsialistlik peaminister Žan Videnov ja Euroopa Parlamendi liige Evgeni Kirilov. Augustis teatas komisjon, et agendina oli tegutsenud ka president Georgi Parvanov. Endiste agentide nimede avalikustamisega ei kaasne nende suhtes mingeid sanktsioone ning avaliku arvamuse uuringute kohaselt on bulgaarlaste suhtumine endistesse agentidesse valdavalt ükskõikne.

Reuters-BNS, 4.09.2007, "Üle 100 Bulgaaria seadusandja olid salapolitsei nuhid".

Gruusia

Juulis võeti Gruusia parlamendi erakorralisel istungjärgul 114 poolthäälega vastu narkomaania vastu võitlemise seadus, mis piirab narkokuritegudelt tabatud isikute õigusi. Narkootikumide kasutamisega vahele jäänud isikuil keelatakse kolmeks aastaks transpordivahendite juhtimine ja meditsiini vallas ning riigi- ja haridusasutustes töötamine. Nad ei või kandideerida valimistel ega omada relva. Narkootikumide vahendaja jääb juhilubadest ilma viieks aastaks, ülejäänud piirangud kehtivad 15 aastat. Seaduse eesmärk pole mitte narkosõitlaste aitamine, vaid katse ühiskonda kaitsta. Gruusias peetakse narkomaaniat tööpuuduse järel riigi kõige suuremaks probleemiks. Ekspertide andmeil on Gruusias üle 250 000 narkootikumide tarbija ja narkosõitlase. Seadus jõustus augustis.

Interfax-BNS, 2.08.2007, "Gruusias jõustus narkomaanide õigusi piirav seadus";

Georgia Today, 13.07.2007, "New law will deprive users of illegal drugs of a number of rights". - http://www.georgiatoday.ge/article_details.php?id=3249

Iirimaa

Mais toimusid Iirimaa parlamendi alamkoja *Dáil* i valimised, mis seaduse järgi viiakse läbi üksiku ülekantava hääle meetodil. Senine peaminister, *Taoiseach* Bertie Ahern taotles Iirimaa ajaloo pretseedendit kolmandat järjestikust ametiaega.

Dáil í 165 kohale 166-st kandideeris 466 kandidaati. Ametist lahkuv parlamendi esimees Rory O'Hanlon asus automaatselt samale kohale. Bertie Aherni erakond Fianna Fáilil sai *Dáil* ís 78, Fine Gael 51, Tööpartei 20, Roheliste Partei 6, Sõltumatud 5, Sinn Féin 4 ning Progressiivsed Demokraadid 2 kohta. Alamkotta valiti 22 naist. Juulis valiti ka ülemkoja *Seanad Éireann* í liikmed. Iirimaa ülemkoja valimised korraldatakse üksiku ülekantava hääle süsteemi ja salajase posti teel hääletuse kohaselt. Fianna Fáilil sai ka siin kõige suurema esindatuse (28 kohta).

Kampaania algul olid väitluste keskmes Bertie Aherni isiklikud rahaasjad, sealhulgas 1990. aastate algul rahandusministrina saadud maksed ärimeestelt ja sõpradelt. Hiljem keskendus valimisvõitlus üldisematele küsimustele nagu tervishoid, kuritegevus, kinnisvarahinnad, transport ja elukvaliteet. Valitsuse moodustasid Fianna Fáil, Progressiivsed Demokraadid ja Roheliste Partei ning juunis valiti kolmandaks ametiajaks peaministriks Bertie Ahern. Septembris algatas Fine Gael *Dáil* ís peaministri umbusaldushääletuse, selle aluseks olid Bertie Ahernile tehtud annetused. Umbusaldushääletus kukkus läbi, umbusaldusavaldust toetas 76 ja selle vastu oli 81 parlamendiliiget. Viimati toimus peaministri umbusaldushääletus *Dáil* ís 1994. aastal.

AFP-BNS, 24.05.2007, "Irimaal tasavägised üldvalimised";

Inter-Parliamentary Union. – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2153_E.htm, http://www.ipu.org/parline-e/reports/2154_E.htm;

The Irish Times, 26.09.2007, "Ahern defeats no confidence motion". – <http://www.ireland.com/newspaper/breaking/2007/0926/breaking10.htm>

Island

Mais toimusid Islandil parlamendivalimised. Valimisdebatis vastandusid majanduskasvu eest seisjate ja keskkonnakaitsjate seisukohad. Parementsentristliku Iseseisvuspartei peaminister Geir Haarde leidis, et riigi prioriteet peaks olema jätkuv majanduskasv ning selle tagamiseks tuleks ehitada uusi tamme ja alumiiniumitehaseid. Valimistes osales 83,6% 220 000-st registreeritud valijast. Iseseisvuspartei sai 63-kohalises Alþingi's 25, sotsiaaldemokraadid 18, Vasak-Roheline Liikumine 9, Progressipartei 7 ning Liberaalne Partei 4 kohta.

Viimased 16 aastat on võimul olnud Iseseisvuspartei ja Progressipartei koalitsioon, seekord jäi Progressipartei kehvade valimistulemuste tõttu koalitsiooniläbirääkimistest kõrvale. Valitsuse moodustasid Iseseisvuspartei ja sotsiaaldemokraadid, see tähendab peaminister Geir Haarde jätkamist valitsusjuhina.

Inter-Parliamentary Union. – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2143_E.htm

Jaapan

Juulis toimusid Jaapani ülemkoja valimised. Valiti pooled ülemkoja liikmetest, 121 kohale kandideeris 377 kandidaati. Ülemkoja valimisi peeti konservatiivse peaministri Shinzo Abe

usaldusprooviks, sest kehvad valimistulemused on varem viinud peaministrite tagasiastumiseni. Shinzo Abe juhitud Liberaaldemokraatlik Partei sai ülemkojas 37, opositsiooniline Demokraatlik Partei 60 ja Liberaaldemokraatliku Partei koalitsioonipartner Uus Komeito 9 kohta. Ülejäänud kohad jagunesid viie väiksema partei vahel. Valituks osutus 26 naist.

Septembris teataski Shinzo Abe tagasiastumisest. Järgnenud peaministri valimistel toetas Jaapani parlamendi alamkoda 338 häälega Liberaaldemokraatliku Partei kandidaati Yasuo Fukudat. Demokraatliku Partei kandidaadi Ichiro Ozawa poolt hääletas 117 alamkoja liiget. Ülemkojas esimeses voorus peaministrit valida ei õnnestunud, teises voorus valiti Ichiro Ozawa peaministriks 133 häälega. Pärast seda moodustati mõlema koja ühiskomitee, et leida mõlemale poolele sobiv kandidaat, kuid konsensust ei saavutatud. Jaapani ülemkoja otsus on seaduse järgi õigustühine, kui see on vastuolus alamkoja otsusega. Yasuo Fukudast sai esimene Jaapani peaminister, kelle isa on ka sellel ametikohal töötanud.

AFP-BNS, 29.07.2007, "Jaapan valib parlamendi ülemkoda";

Inter-Parliamentary Union. – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2162_E.htm;

Xinhua News, 25.09.2007, "Fukuda virtually elected PM by Japanese parliament". – http://news.xinhuanet.com/english/2007-09/25/content_6789549.htm

Kreeka

Septembris toimusid Kreekas erakorralised parlamendivalimised. Valimisdebatte keerles peamiselt pensionisüsteemi, konstitutsioonilise reformi ning Makedoonia Vabariigi ametliku nime tunnistamise ümber. Kreeka valitsev konservatiivne partei Uus Demokraatia sai 300-kohalises parlamendis 152, sotsialistlik opositsioonipartei PASOK 102, Kommunistlik Partei 22 ning radikaalsed vasakpoolsed Sy.Riz.A 14 kohta. Vajaliku kolme protsendi künnise ületas ka paremäärmuslik LA.O.S. partei, mis sai parlamendis 10 kohta. Väikepartei LA.O.S. pääseb parlamenti esimest korda. 1958. aastast alates pole ühelgi Kreeka väikeparteil õnnestunud saada nii suurt osa häältest. Uus Demokraatia sai 13 kohta vähem kui eelmistel valimistel, seda võis mõjutada metsapõlengute kustutamise seotud kriitika valitsuse tegevuse aadressil. Kuid opositsiooniline PASOK ei suutnud valitsuse möödalaskmisi enda kasuks pöörata ning nad said 15 kohta vähem kui eelmistel valimistel – see on 1977. aastast alates nende nõrgim tulemus. Parlamenti valiti 48 naist, valimas käis 74,1% nimekirjadesse kantud valijaist.

Septembri lõpus kiitis parlament heaks tagasivalitud peaministri Costas Karamanlise valitsuse kava. Kõik 152 Karamanlise partei Uue Demokraatia liiget toetasid valitsuse kava, selle vastu hääletasid kõik 148 ülejäänud parlamendiliiget. Uueks nelja-aastaseks ametiajaks tagasi valitud Karamanlise sõnul on valitsuse prioriteedid majandusreformid ja pensionisüsteemi parendamine.

Reuters-BNS, 16.09.2007, "Lävepakuküsitlus: Kreeka konservatiivid on võitmas valimisi";

Inter-Parliamentary Union. – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2125_E.htm;

AFP-BNS, 1.10.2007, "Kreeka parlament kiitis heaks uue valitsuse programmi".

Leedu

Mais osalesid Leedu parlamendi liikmed Eesti toetuseks korraldatud uues Balti ketis. Soov osaleda Eestit toetavas aktsioonis sundis parlamenti muutma istungi päevakorda, istungis tehti vaheaeg. Venemaa propagandarünnaku alla sattunud Eesti toetuseks korraldasid rahvakogunemise Vilniuse Ülikooli rahvusvaheliste suhete ja poliitikateaduste instituudi tudengikorporatsioon RePublica ja nädalaleht Atgimimas. Vilniuses Katedraali väljakul avaldas Eestile toetust üle 2000 inimese, nende hulgas Seimi (*Seimas*) esimees Viktoras Muntianas ning kümned parlamendiliikmed.

BNS, 8.05.2007, "Vilniuses avaldas Eestile toetust üle 2000 inimese";

BNS, 8.05.2007, "Leedu seimiliikmed osalevad uues Balti ketis".

Alates maikuust on Leedu Seimi veebileht tõlgitud prantsuse ja inglise keelele lisaks hiina keelde. Hiina keelt räägib maailmas üle 1,3 miljardi inimese, nüüd on neil hõlpsam tutvuda Leedu Seimi töö ja Leeduga. Tulevikus on kavas veebileht tõlkida ka vene ja saksa keelde.

BNS, 21.05.2007, "Leedu Seimi kodulehekülg tõlgiti hiina keelde";

Lietuvos Respublikos Seimas. – http://www3.lrs.lt/cn/LietuvosRespublikosSeimas_cn.htm

Läti

Mais võttis Läti Seim (*Saeima*) pärast ägedaid diskussioone vastu põhiseaduse muudatuse, millega tunnistati kehtetuks põhiseaduse paragrahv 81, mis andis valitsusele õiguse parlamendi töö vaheaegadel seadusi vastu võtta. Põhiseaduse muutmist toetas 87 parlamendiliiget. Ettepanek, mis andnuks valitsusele õiguse võtta vastu seadusi sõja või eriolukorra puhul, toetust ei leidnud. Eelnõu algatajate sõnul kasutas valitsus oma õigust liiga laialdaselt. Diskussioonid paragrahv 81 tühistamise üle algasid pärast seda, kui valitsus muutis kolme riiklikku julgeolekut puudutavat seadust.

BNS, 4.05.2007, "Läti Seim võttis valitsuselt õiguse seadusi vastu võtta".

Mais võttis Läti Seim vastu riiklike pühade ja tähtpäevade seaduse parandused, millega lülitati 8. märts kui rahvusvaheline naistepäev riiklike tähtpäevade nimistusse. Seaduse muutmise vastu oli fraktsioon Isamaale ja Vabadusele. Opositsioonis olevad vasakpoolsed taotlesid õigeusu ülestõusmispüha, suvistepüha ja jõulude riigipühaks kuulutamist, kuid see ettepanek ei leidnud Seimi toetust. Seadusparandused näevad ette täiendavaid puhkepäevi, kui riigipüha langeb nädalavahetusele. Jõulupühad pikenevad kahelt päevalt kolmele, riigipühaks muudeti ka jõululaupäev. Riiklikeks tähtpäevadeks muutusid 15. mail tähistatav

perepäev, 1. juunil tähistatav lastekaitsepäev, juulikuul teisel laupäeval tähistatav merepidu ning oktoobri esimesel pühapäeval tähistatav õpetajate päev.

BNS, 24.05.2007, "Läti kuulutas naistepäeva riiklikuks tähtpäevaks".

Mauritaania

Augustis võttis Mauritaania parlament ühehäälselt vastu seaduse, mille kohaselt selles Sahara kõrbe islamiriigis kriminaliseeritakse orjapidamine. Seaduse rikkujaid võib oodata kuni kümneaastane vanglakaristus. Seaduseelnõu koostamise läbisurumiseks kulub inimõiguslastel aastaid. Seadusega püütakse muuta ka orjandusega seotud kultuurinorme, näiteks keelustatakse kunstiloomingus orjapidamise õigustamine. Nimetatud teo eest võib karistada kuni kaheaastase vangistusega. Samuti ei tohi enam kasutada orjapidamisega seotud vanasõnu.

Kuigi orjandus keelustati riigipea dekreediga juba 1981. aastal, on inimõiguslaste sõnul sajad tuhanded endise Prantsuse koloonia elanikud ikka veel orja staatuses. Inimõiguslaste hinnanguil võib orje Mauritaania ligi kolme miljoni elaniku hulgas olla ligikaudu 20%. Mauritaania orjapidamistraditsioon ulatub rohkem kui 800 aasta taha. Orjad eksisteerivad kui orjade klass, kes on seotud oma peremehe majapidamisega, neid võib müüa ja kinkida ning nad ei tohi peremehe nõusolekuta abielluda. Tavaliselt räägitakse neile, et taevasse lähevad nad ainult oma peremehe õnnistusel.

Reuters–BNS, 9.08.2007, "Mauritaania keelustas orjapidamise".

Poola

Septembris otsustas Poola *Sejm* koalitsiooni lagunemise tõttu ennetähtaegsete valimiste kasuks. Parlamendi alamkojas pooldas parlamendi koosseisu volituste ennetähtaegset lõpetamist 377, vastu oli 54 liiget. Otsuse tingisid valitsuskoalitsiooni tabanud korrupsioonisüüdistused ja lootus, et uuel parlamendikoosseisul õnnestub kokku panna parem valitsus. Poliitikavaatlejate sõnul näitavad valimised poolakate hinnangut kaksikutest presidendi Lech Kaczyński ja peaministri Jarosław Kaczyński poliitikale.

Oktoobris toimunud parlamendi 460–kohalise alamkoja ja 100–kohalise Senati valimistel oli valimisaktiivsus Poola kohta väga kõrge, ulatudes ligi 56%–ni. Aktiivsemalt osalesid poolakad viimati 1989. aasta valimistel, kui otsustati kommunistlikust režiimist lahti öelda.

Valimistel võitis Kodanikeplatvorm peaminister Jarosław Kaczyński Seaduse ja Õigluse Parteid. Kodanikeplatvorm saab alamkojas 209 kohta. Jarosław Kaczyński, kelle partei sai 166 kohta, tunnistas lüüasaamist. Vasakpoolsed ja Demokraadid sai *Sejm*´is 53, Talurahvapartei 31 kohta. Senatis sai Kodanikeplatvorm 60, Seaduse ja Õigluse Partei 39 ja sõltumatud ühe koha. Kodanikeplatvormi liider Donald Tusk teatas kavatsusest luua parlamendis laiapõhjaline koalitsioon majandusreformide elluviimiseks ja Poola Euroopa Liidu põhivoolu suunamiseks. Kodanikeplatvormi liidrid on lubanud uuesti võtta suuna üleminekuks Euroopa ühisrahale eurole, alandada makse ja kiirendada erastamist.

BBC News, 7.09.2007, "Polish MPs choose early election". – <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/6984543.stm>;

International Herald Tribune, 23.10.2007, "Poland's final election results confirm win for pro-business Civic Platform". – <http://www.ihf.com/articles/ap/2007/10/23/europe/EU-POL-Poland-Election-Final-Results.php>

Prantsusmaa

Juunis toimusid Prantsusmaal parlamendi alamkoja Rahvusassamblee valimised. Parlamenti pääsemiseks peab kandidaat esimeses voorus saama absoluutse häälteenamuse, s.o vähemalt veerandi kõigist selles ringkonnas registreeritud valijate häältest, teises voorus piisab lihthäälteenamusest. Valimiste esimeses voorus võitis Prantsusmaa presidendi Nicolas Sarkozy parempoolne Rahvaliidumise Liit ülekaaluka enamuse. Esimesest voorust pääses parlamenti 110 kandidaati, neist 98 on Rahvaliidumise Liidu liikmed. Teises voorus võitis Rahvaliidumise Liit 577-liikmelises Rahvusassamblees 215 mandaati (kokku 313 kohta). Nende peamised vastased sotsialistid kogusid oodatust rohkem hääli, saades teises voorus 185 kohta (kokku 186 kohta). Eelmise koosseisuga võrreldes sai Rahvaliidumise Liit seekord vähem kohti, sotsialistid võitsid kohti juurde.

Otsustavas teises voorus käis hääletamas 59,99% protsenti hääleõiguslikest kodanikest. Nicolas Sarkozy on lubanud alustada reforme, mis hõlmavad muu seas rangemat karistussüsteemi, sisserände piiranguid ja ülikoolide sõltumatuse suurendamist.

AFP-BNS, 10.06.2007, "Sarkozy on ülekaalukalt võitmas Prantsuse parlamendivalimisi";

AFP-BNS, 18.06.2007, "Prantsusmaa parlamendivalimiste ametlikud tulemused";

Inter-Parliamentary Union. – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2113_E.htm

Septembris võttis Prantsusmaa parlamendi alamkoda vastu valitsuse algatatud immigratsiooniseaduse muudatused, mis karmistavad senist korda. Seaduseelnõu poolt hääletas 91 ja vastu 45 parlamendiliiget. Seaduseelnõu vastu olid opositsioonis olevad vasakpoolsed. Seadusmuudatused sisaldavad näiteks palju poleemikat tekitanud võimalust seada sisse vabatahtlikud DNA-testid isikuile, kes soovivad liituda Prantsusmaal elava perega. Uue korra kohaselt tuleb Prantsusmaale emigreeruda sooviva isiku kodumaal teha kindlaks tema prantsuse keele oskus ja teadmised "vabariigi väärtustest". Lisaks peab ta tõendama sissetuleku olemasolu. Arvamusuuringute tulemused näitavad, et enamik prantslastest pooldab immigratsioonireeglite karmistamist. Seaduseelnõu kritiseerijad kartsid, et elnõu tulemuseks on DNA-testi muutumine üldreegliks, mis jätaks hätta paljud perekonnad, kellel ei ole selleks raha. Kahtluse alla on seatud ka sellise DNA-testimise vastavus põhiseadusele. Seaduseelnõu esialgne variant ei sisaldanud DNA-testimist, selle parandusettepaneku lisas alamkojas Thierry Mariani, valitseva Rahvaliidumise Liidu liige.

Seaduseelnõu arutamisel Senatis ei toetanud DNA-teste õiguskomisjon.

Immigratsiooniminister Brice Hortefeux tegi seepeale DNA-testimise osas mööndusi. Ta

kinnitas, et testimise maksab kinni riik ning laste DNA-d võrreldakse ainult ema omaga. Testimine läbib kaheaastase katseperioodi, seejärel vaadatakse see uuesti üle. Oktoobris kiitis seadusmuudatused heaks ka Prantsusmaa Senat (185 poolt- ja 136 vastuhäälega), kuid seaduseelnõu läks veel kord alamkotta, kus see võeti vastu 282 häälega, vastu oli 235 parlamendiliiget. Seadusmuudatused pingestavad Prantsusmaa suhteid endiste kolooniatega.

President Nicolas Sarkozy on lubanud illegaalse immigratsiooniga tõhusamalt võidelda, muu hulgas lubas ta 2007. aasta lõpuks maalt välja saata 25 000 illegaalset immigranti.

AFP-BNS, 20.09.2007, "Prantsuse parlament karmistas immigratsioonireegleid";

Expatica, 3.10.2007, "French Senate debates DNA tests for immigrants".

- http://www.expatica.com/actual/article.asp?subchannel_id=25&story_id=44541;

BBC News, 23.10.2007, "French parliament adopts DNA bill". -

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7059186.stm>

Rumeenia

Mais võttis Rumeenia Senat vastu korruptsioonivastase seaduse, millega luuakse Euroopa Liidu nõuete kohaselt uurimisasutus poliitikute varade jälgimiseks. Seaduse oli juba varem vastu võtnud alamkoda, kuid Senatis täiendati seadust karistuste karmistamisega, näiteks ei või korruptsioonivastase seaduse rikkujad enam kolm aastat riigiametis töötada. Seaduse järgi võib riigiametnikelt konfiskeerida vara, mille soetamist ei ole deklareeritud. Kui Senat poleks juunikuuks korruptsiooni vastu võitlemist tõhustatud, oleksid 2007. aastal Euroopa Liiduga ühinenud Rumeeniat ähvardanud Euroopa Liidu sanktsioonid. Seaduseelnõu seisis mitu kuud parlamendikomisjonides, see kutsus esile kriitika, et korruptsiooniga võitlemiseks puudub poliitiline tahe. Loodud asutus tohib vara konfiskeerida ja teisi juriidilisi institutsioone andmete esitamata jätmise eest trahvida. Kritiseerijate sõnul seab aga asutuse sõltumatuse kahtluse alla asjaolu, et see allub parlamendile.

Juuni lõpus avaldatud Euroopa Komisjoni raportis märgiti, et Rumeenia peab tegema suuremaid jõupingutusi, sest kohtusüsteemi tegevus kõrgetasemelise korruptsiooni vastu on endiselt ebapiisav.

The International Herald Tribune, 9.05.2007, "Romania's parliament passes EU-required anti-corruption law". - <http://www.ihf.com/articles/ap/2007/05/09/europe/EU-GEN-Romania-Corruption.php>;

Reuters-BNS, 9.05.2007, "Rumeenia parlament võttis vastu korruptsioonivastase seaduse".

Pärast Euroopa Liiduga ühinemist on Rumeenia olnud pikka aega poliitilises ummikseisus. Järjest on teravnenud vastuolud liberaalse peaministri Călin Popescu-Tăriceanu ja demokraadist presidendi Traian Basescu vahel. Aprilli algul toetas parlament peaminister Călin Popescu-Tăriceanu vähemusvalitsust 303 poolthäälega, vastu oli 27 parlamendiliiget. Aprilli teisel poolel süüdistati president Traian Basescut ametiseisundi kuritarvitamises ning

parlament vabastas ta ajutiselt ametikohustustest, süüdistades teda põhiseadusvastases käitumises. Otsus võeti vastu 322 häälega, vastu hääletas 108 parlamendiliiget. Järgnes rahvahääletus presidendi tagandamise küsimuses, presidendi jätkamist pooldas 74% hääletanuist. Häälekalt presidendi tagasiastumist nõudnud peaminister nõustus pärast tulemuste teatavaks saamist riigipeaga koostööd jätkama. Oktoobris toimus parlamendis omakorda 139 opositsioonilise sotsiaaldemokraadi algatatud valitsuse umbusaldushääletus. Umbusaldusavaldust toetas 464 parlamendiliikmest 220, algatuse läbimiseks oleks vaja olnud 232 häält. Hääletus oli salajane ning analüütikute hinnangul võisid mõned sotsiaaldemokraadid parteijuhtide soovi eirata. Alates 2004. aastast on Popescu-Tăriceanu valitsus üle elanud viis umbusaldushääletust.

Reuters-BNS, 3.04.2007, "Rumeenia parlament kinnitas vähemusvalitsuse";

Reuters-BNS, 19.04.2007, "Rumeenia parlament peatas presidendi töö";

Reuters-BNS, 3.10.2007, "Rumeenia valitsus võitis usaldushääletuse".

Saksamaa

Juulis otsustas Saksamaa kõrgeim kohus, et parlamendiliikmed peavad deklareerima ka eratuluallikad, lükates tagasi poliitikute väited, et see tähendaks privaatsuse rikkumist. Konstitutsioonikohtu sõnul mõjutab hästimakstud erasektori töökoht parlamendiliikme sõltumatust ning seetõttu on riigil õigus teada, kui parlamendiliikmed veel kuskil raha teenivad. Sellisel juhul on parlamendiliikme õigus privaatsusele avalikkuse huvide kõrval sekundaarne. Kohus langetas otsuse üheksa parlamendiliikme kaebuse peale, et 2006. aasta jaanuaris Saksamaa parlamendi alamkojas *Bundestag* is vastu võetud käitumiskodeks läheb liiga kaugele. Selle kohaselt peavad parlamendiliikmed deklareerima iga eratuluallika, millest nad saavad rohkem kui 1000 eurot kuus. Seaduse vastu protestijad on kantsler Angela Merkeli konservatiivsete kristlike demokraatide ja nende koalitsioonipartneri sotsiaaldemokraatide hulgast ning opositsioonilisest Vabade Demokraatide parteist. Üks neist on ärimees, üks kindlustuskompanii omanik ja seitse advokaadid.

AFP-BNS, 4.07.2007, "Kohus nõuab Saksa parlamendiliikmeilt eratulude deklareerimist".

Saksamaal jätkub immigratsiooniseaduse reformimine. Juunis võttis *Bundestag* vastu immigratsiooniseaduse muudatused, 500-leheküljelise seaduseelnõu poolt hääletas 398 alamkoja liiget 614-st, vastu olid opositsioon ja mõned sotsiaaldemokraadid. Muudatused puudutavad immigrandist abikaasa juurde elama asumist, integratsiooni ja elamislubadega seotut, arvesse võeti Euroopa Liidu soovitusi. Seadusmuudatuste kohaselt peab väljastpoolt Euroopa Liitu pärit oleva immigrandi abikaasa Saksamaale elama asumiseks olema vähemalt 18-aastane. Immigrant peab oskama algtasemel saksa keelt. Nende riikide kodanikud, kellega on sõlmitud viisavaba liikumise leping nagu Ameerika ühendriigid või Jaapan, ei pea oma keeleoskust tõestama. Erandeid tehakse ka tippspetsialistidele ja ettevõtjatele. Immigrantidele hakatakse korraldama integratsioonikursusi, neist keeldumisel tuleb maksta trahvi. Nõudmised on leebemad immigrantide puhul, kes kavatsevad Saksamaale raha investeerida või uusi töökohti luua. Varasemaga võrreldes vähendati minimaalsete

investeeringute piiri ühelt miljonilt eurolt poole miljonini ning loodavate töökohtade arvu kümnelt viiele. Terrorismiohu tõttu võetakse üle kolme kuu pikkust viisat taotlevatelt immigrandidelt sõrmejäljed. Välismaalased, kes on seadust rikkumata elanud Saksamaal üle kaheksa aasta (alaealiste lastega pered kuus aastat), saavad alalise elamisloa õiguse. Kriitikute sõnul toob asjaolu, et Saksamaale elama asumine on oskustöölisele jätkuvalt keerukas, majandusele suurt kahju. Seadusmuudatused kiideti heaks ka *Bundesrat* 'is, kuid edaspidi sooviksid *Bundesrat* 'i esindajad, et oskustöölise sisseränne lihtsustuks. Praegu saavad lihtsustatud korras Saksamaale elama asuda ainult spetsialistid, kes teenivad aastas üle 85 500 euro. Sellist palka ei saa isegi kõik tegevdirektorid.

Deutsche Welle, 14.06.2007, "German parliament passes immigration reform". - <http://www.dw-world.de/dw/article/0,2144,2609349,00.html>;

Goethe-Institut, September 2007, "'Restructuring immigration policies, promoting integration" - the German Immigration Act". - <http://www.goethe.de/ges/pok/en2622050.htm>

Serbia

Septembris ratifitseeris Serbia parlament Kesk-Euroopa vabakaubanduslepingu (CEFTA), millele 2006. aasta lõpus olid alla kirjutanud ka Albaania, Moldova, Bosnia ja Hertsegoviina, Horvaatia, Makedoonia, Montenegro ning ÜRO ajutine esindus Kosovos. Teised lepingu osapooled on selle juba ratifitseerinud. Piirkondlik kõikehõlmav kaubandusleping asendab 32 varasemat vabakaubanduslepet, vabakaubanduspiirkond on kavas luua 2010. aasta lõpuks. Euroopa Ülemkogu hinnangul on tegemist nii majanduslikult kui ka poliitiliselt olulise sammuga.

Xinhua News, 24.09.2007, "Serbia parliament ratifies regional free trade agreement". - http://news.xinhuanet.com/english/2007-09/25/content_6786640.htm

Soome

Euroopa Liidu soolise võrdõiguslikkuse direktiivi nõuetest lähtudes pidi Soome *Eduskunta* täiendama mitut kindlustust puudutavat seadust. Soolise võrdõiguslikkuse direktiivi kohaselt ei tohiks mehi ja naisi kindlustusmaksete määramisel erinevalt kohelda, kuid liikmesmaadele jääb õigus selle üle ise otsustada. Soomes arvestatakse inimese sugu vabatahtlike elukindlustus- ning haigus- ja pensionikindlustuslepingute sõlmimisel. Naiste elukindlustuslepingute maksed on tunduvalt väiksemad, meestel omakorda tuleb maksta vähem haigus- ja pensionikindlustusraha. Septembris kiitis Soome *Eduskunta* heaks valitsuse esitatud seadusparandused, senine kord jäi üldjoontes samaks, kuid nüüd peavad kindlustusasutused alati statistiliselt põhjendama, miks sugu on arvesse võetud.

Eduskunta, 25.09.2007, "Eduskunnan vastaus 26/2007 vp". - http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/ev_26_2007_p.shtml;

Valtioneuvosto, 4.10.2007, "Sukupuoli vaikuttaa vakuutusmaksuihin".

– <http://www.valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=206672>

Suurbritannia

Suurbritannia parlamendi mõlemad kujud on heaks kiitnud valitsuse pensionireformi, selle kohaselt tõuseb pensioniiga pärast 2010. aastat järk-järgult, nii et 2046. aastaks on nii naiste kui ka meeste pensioniiga 68 aastat. Praegu jäävad Suurbritannia mehed pensionile 65- ja naised 60-aastaselt.

Pensionireformi üks eesmärke on panna töötajad ise rohkem pensionipõlve jaoks raha säästma, sest pikeneva eluea ja madala sündimuse tõttu ei suuda riiklik pensionisüsteem tulevikus enam kõikidele pensionäridele piisavalt vanaduspensionit maksta. Riiklik pension seotakse keskmise palga tõusuga. 1981. aastast alates on riikliku pensioni kasv olnud seotud inflatsiooniga. 2010. aastast peab tööstaaž riikliku baaspensioni saamiseks nii meestel kui ka naistel olema vähemalt 30 aastat, siiani nõuti naistelt 39 ja meestelt 44 aastat tööstaaži. Tegemist on suurimate muudatustega Suurbritannia pensionisüsteemis viimase 60 aasta jooksul.

The Pension Service, July 2007, "Pensions Act 2007 becomes law". – <http://www.thepensionsservice.gov.uk/pensions-reform/home.asp>;

Office of Public Sector Information, "Pensions Act 2007". – <http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2007/20070022.htm>

Šotimaa

Å otimaa parlamendi valimistel kogus enim hääli rahvuslik erakond, kes pooldab Suurbritanniast lahkulöömist. Šotimaa Rahvuspartei sai 129-kohalises parlamendis 47 ja Leiboristlik Partei 46 kohta, tehes lõpu leiboristide 50 aastat kestnud domineerimisele Šotimaal. Hääletussüsteemi vea tõttu läksid kaduma rohkem kui 100 000 valija hääled, see seadis valimiste usaldusväärse kahtluse alla. Šotimaa Rahvuspartei juht Alex Salmond lubas Šotimaa iseseisvumise küsimuse panna edaspidi rahvahääletusele.

Reuters–BNS, 4.05.2007, "Šotimaal võitis kohalikud valimised Rahvuspartei".

Šveits

Oktoobris valisid 4,9 miljonit hääleõiguslikku šveitslast 200-liikmelist Rahvusnõukogu ja Senati 46-kohalise kantonite nõukogu liikmeid. Suurima toetuse võitis 28,8%-ga parempoolne Šveitsi Rahvapartei, nad saavad parlamendi alamkojas 62 kohta. Sellist toetust pole 1919. aastast alates saanud ükski teine partei. Eelmiste valimistega võrreldes kaotasid hääli sotsiaaldemokraadid (said alamkojas 43 kohta), analüütikute sõnul hääletasid mõned nende varasemad toetajad seekord roheliste poolt. Rohelised said alamkojas 20 kohta, ühtlasi võitsid rohelised endale esimest korda koha Senatis. Liberaaldemokraatlik Partei ja

Kristlikud Demokraadid said mõlemad 31 kohta. Valimisaktiivsus oli suhteliselt kõrge, ligikaudu 50%.

Šveitsi Rahvapartei valimiskampaania oli suunatud immigratsiooni ja kuritegevuse vastu. Nad kutsusid üles seadustama uut korda, mille alusel võiks riigist välja saata kogu immigrantide perekonna, kui nende laps on rikkunud riigi seadusi. ÜRO rassilise diskrimineerimise eriraportöör Doudou Diène nõudis septembris Šveitsi Rahvapartei valimisplakati mahavõtmist. Võõramaalastest kurjategijate väljasaatmist propageerinud plakatil kujutati kolme valget lammast, kes tõukavad musta lammast riigist välja. Oktoobri algul pidi Berni politsei rahustama vasakäärmuslikke meeleavaldajaid, kes üritasid takistada Rahvapartei rongkäiku. Samal ajal valiti esimest korda alamkotta tumeda nahavärviga immigrant, 1980. aastail Angolast Šveitsi saanud põgenik Ricardo Lumengo, kes kandideeris sotsiaaldemokraatide hulgas.

Swissinfo, 14.09.2007, "Sheep poster gets black marks from UN". – http://www.swissinfo.org/eng/top_news/detail/Sheep_poster_gets_black_marks_from_UN.html?siteSect=106&sid=8218425&cKey=1189847698000&ty=st;

Swissinfo, 22.10.2007, "Rightwing posts record result in elections". – http://www.swissinfo.org/eng/front/detail/Rightwing_posts_record_result_in_elections.html?siteSect=105&sid=8338089&cKey=1193031063000&ty=st;

http://www.politik-stat.ch/nrw2007CH_fr.html

Türgi

Türgis toimusid 2007. aastal nii presidendi- kui ka parlamendivalimised ning parlament pidi otsustama, kas ja kuidas muuta riigi põhiseadust.

Mai algul tühistas Türgi kõrgeim kohus 27. aprillil toimunud presidendivalimiste esimese vooru tulemused, ainus kandidaat Abdullah Gül sai 357 poolthäält. Kohus toetas parlamendiopositsiooni apellatsiooni, milles nõuti valimiste annulleerimist, sest neist pidanuks osa võtma vähemalt kaks kolmandikku, s.t 367 parlamendiliiget. Teises voorus ei saadud samuti vajalikku kvoorumit kokku. Ilmalikud ringkonnad ei toetanud valitsusparteisse kuuluvat religioosete vaadetega kandidaati, seetõttu opositsioon boikoteeris valimisi. Seejärel esitas Abdullah Gül avalduse kandidatuurist loobumiseks ning Türgi parlament peatas presidendivalimised ametlikult. See põhjustas riigis poliitilise kriisi ning valitsus kuulutas välja ennetähtaegsed valimised.

Juulis toimunud ennetähtaegsetel parlamendivalimistel sai valitsev Öigluse ja Arengupartei 550-kohalises parlamendis 341 kohta. Peamine opositsioonipartei, vasaktsentristlik Vabariiklik Rahvapartei, sai 99 kohta, kolmandaks jäi parempoolne Rahvusliikumine 71 kohaga. Demokraatlik Vasakpartei sai 13 kohta. Teised parteid kümneprotsendilist valimiskünnist ei ületanud, kuid parlamenti pääses 26 sõltumatut kandidaati, kellest 21 esindavad Türgi kurdide suurimat erakonda Demokraatliku Ühiskonna Parteid. Demokraatliku Ühiskonna Partei liikmete seas kandideeris ka separatistlikku Kurdistani

Tööparteisse kuulumise pärast vangid mõistetud Sebahat Tuncel, kes valiti parlamenti 90 000 häälega ning seejärel vabastati vanglast. Hiljem seati tema immuuniteediõigus kahtluse alla ning oktoobris otsustas kohus, et puutumatus andmine ja vangist vabastamine ei olnud õigustatud.

Parlamenti valiti 50 naist, valimisaktiivsus oli 84,2%. Hääletamine on Türgis kohustuslik. Peaminister Recep Tayyip Erdoğan lubas kiirendada majandus-, sotsiaal- ja poliitilisi reforme, mis on vajalikud Türgi ühinemiseks Euroopa Liiduga.

Uus parlamendikoosseis asus uuesti presidenti valima. Augusti lõpul toimunud presidendivalimiste kolmandas voorus valiti Abdullah Gül 339 häälega Türgi 11. presidendiks. Kolmandas voorus piisas lihthäälteenamusest.

Pärast seda, kui parlament ei olnud suutnud kevadel kahes voorus uut riigipead valida, kiirustas valitsev Õigluse ja Arengupartei parlamendis valimisreformi läbi suruma. Põhiseadusmuudatustes nähakse ette, et presidendi valib parlamendi asemel rahvas, ta võib olla ametis kaks viieaastast ametiaega senise ühe seitsmeaastase perioodi asemel. Muudetakse ka parlamendivalimiste korda: seadusmuudatuste kohaselt valitakse parlament senise viieaastase ametiaja asemel neljaks aastaks. Eelmine president Ahmet Necdet Sezer saatis seaduse mais parlamenti tagasi, seejärel kiitis parlamendi põhiseaduskomisjon seaduspaketi muutmata kujul heaks. Türgi seaduste kohaselt tuleb põhiseaduse muudatusi hääletada kaks korda. Mai lõpus kiitis parlament põhiseadusreformide paketi teist korda heaks, tühistades presidendi veto. Seaduse kohaselt ei saa president reformile teist korda vetot panna, kuid võib kuulutada välja rahvahääletuse. Juunis vetostas president kava kärpida referendum korraldamiseks vajaliku aja pikkust, mis nurjas valitsuse plaani korraldada referendum põhiseaduse muutmiseks parlamendivalimistega samal ajal. Oktoobris kiitis parlament uuesti heaks põhiseaduse muudatused, mis pannakse rahvahääletusele. Pärast Abdullah Güli presidendiks valimist otsustas parlament põhiseadusmuudatustest välja jätta paragrahvi, mille kohaselt oleks tulnud ka Türgi 11. president valida rahvahääletusel. Parandatud teksti järgi valib rahvas kõik järgmised presidendid pärast Güli. Sellest hoolimata otsustas valimiskomisjon oktoobris, et referendum presidendi valimiskorra muutmise üle toimub lähitulevikus.

Reuters-BNS, 6.05.2007, "Türgi presidendi valimine kukkus läbi";

AFP-BNS, 27.05.2007, "Türgi parlament hääletab presidendilt veto saanud valimisreformi üle";

BBC News, 28.07.2007, "Row erupts over jailed Turkey MP". – <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/6920187.stm>;

AFP-BNS, 30.07.2007, "Türgi valitsuspartei sai parlamendis kindla enamuse";

Reuters-BNS, 28.08.2007, "Abdullah Gül valiti Türgi presidendiks".

Ukraina

Septembri lõpul toimunud Ukraina ennetähtaegsetel parlamendivalimistel pääsesid parlamenti viis parteid. Regioonide Partei sai parlamendis 175, Julia Tõmošenko blokk 156, Meie Ukraina / Rahva Omakaitse 72, Ukraina Kommunistlik Partei 27 ja endise spiikri Volodimir Litvini blokk 20 kohta. Nn oran koalitsioon saab seega 228 mandaati 450-st. Ukraina politoloogid ei usu, et Ukraina poliitiline ja ühiskonnaelu niipea stabiliseeruks.

Inter-Parliamentary Union. – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2331_E.htm

Ungari

Septembris kutsus Ungari parlamendi otsus teist korda riigivara puudutav seadus vastu võtta esile rahva protestid. Parlamendi ette kogunes 2000–3000 inimest, mõned demonstrandid loopisid hääletuselt lahkuvaid parlamendiliikmeid õllepurkidega. Demonstrantide sõnul pole riigivara mõeldud mahamüümiseks. Juunis võttis Ungari parlament 190 häälega vastu seadusmuudatused, mille kohaselt luuakse riigivara haldamiseks uus institutsioon. Seaduse vastu hääletas 156 parlamendiliiget. Loodav seitsmeliikmeline riigivara halduskogu saab õiguse müüa riigi omanduses olevaid ettevõtteid. President László Sólyom ei allkirjastanud seadust ning saatis selle parlamenti tagasi, väites, et riigivaraga tegelev agentuur on juba olemas. Opositsioonipartei Fidesz juhi Mihály Varga sõnul ohustab strateegiliste riigiettevõtete müük Ungari rahvuslikke huve.

Xinhua News, 10.09.2007, “Demonstration held in Hungary against national assets bill”.
– http://news.xinhuanet.com/english/2007-09/11/content_6700488.htm;

The Budapest Times, 17.09.2007, “Parliament passes bill on national assets amidst protest”.
– http://www.budapesttimes.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=618&Itemid=26

Uus-Meremaa

Septembri algul võttis Uus-Meremaa parlament vastu elektroonilise rämpspostiga võitlemise seaduse. Siseasjade osakonnas loodi allüksus, mis hakkab tegelema rämpsposti puudutavate kaebustega, uurima selle saatmiseks kasutatavat tarkvara, nõustama valitsust ja organisatsioone jms. Seaduse kohaselt ei tohi Uus-Meremaal pärast seaduse jõustumist saata elektronposti teel soovimatuid kommertsteateid. Elektroonilised kommertsteated peavad sisaldama korrektset infot saatja kohta ning võimalust loobuda edaspidi sellekohaste teadete saamisest. Seaduse rikkumise eest võib karistada hoiatuse või trahviga, juriidilise isiku puhul võib see küündida 500 000 Uus-Meremaa dollarini.

Xinhua News, 5.09.2007, “NZ launches Anti-spam law”. –
http://news.xinhuanet.com/english/2007-09/05/content_6664965.htm;

New Zealand’s Department of Internal Affairs. –
http://www.dia.govt.nz/diawebsite.nsf/wpg_URL/Services-Anti-Spam-Index?OpenDocument

Venemaa

Juulis võttis Riigiduum vastu seadusmuudatused, mis annavad kahele riigifirmale – Gazpromile ja naftajuhtmonopolile Transneft – õiguse kasutada relvi ja märulivarustust torujuhtmetele ja teistele “riigi lepingute täitmiseks vajalikele” objektidele suunatud rünnakute tõrjumiseks. Riigiduum 450 liikmest hääletas seaduse poolt 341. Föderatsiooninõukogu kiitis seaduse heaks 11. juulil. Gazpromi ja Transnefti julgeolekutöötajate kohta hakkavad kehtima samad reeglid, mis on kehtestatud riiklikele korrakaitseorganitele ning võimaldavad märksa mitmekesisemat tegevust kui eraturvafirmade tegevusjuhised. Gazpromi hakkab relvadega varustama siseministerium. Relvakandmise õigusega töötajate hulka ei piirata. Seaduse allkirjastas president Vladimir Putin. Viimastel aastatel on korduvalt rünnatud Vene nafta- ja gaasijuhtmeid Põhja-Kaukaasias. Seaduse kritiseerijad väidavad, et see annab vabad käed eraarmee loomiseks.

The Guardian, 5.07.2007, “Russia votes to allow private armies for energy giants”.

– <http://www.guardian.co.uk/russia/article/0,,2118908,00.html>;

Interfax-BNS, 1.08.2007, “Gazprom tervitas relvade soetamist lubavaid seadusemuudatusi”.